

Kunstrecensent Marc Couwenbergh duikt in het leven en werk van Johannes Vermeer.

BEELDDE KUNST • ARJAN GLAS BEELD RIJKSMUSEUM, MAURITSHUIS, NATIONAL GALLERY OF ART

Achter de meiden aan

Journalist, schrijver en kunstrecensent Marc Couwenbergh ging op pelgrimage langs 21 vrouwen die Johannes Vermeer geschilderd heeft. Couwenbergh (1958) bezocht in vijf jaar tijd zes landen en zeven musea om de schilderijen van Johannes Vermeer te zien waarin vrouwen de hoofdrol spelen. Hij schreef er een e-book over.

In *De meiden van Vermeer achterna* doet hij verslag van zijn bedevaart. Tijdens een bezoek aan het Louvre wordt Couwenbergh geraakt door de kantwerkster van Vermeer. Dit kleine schilderijtje van 24 bij 21 centimeter heeft een grote impact op de kunstliefhebber: 'In een flits herken ik haar: de kantwerkster, of *la dentellière* zoals ze hier heet. In een hoekje van het overweldigende Louvre waar alle kunstwerken verweekeld lijken in een strijd van groot, groter, grootst, is ze onverstoorbaar aan het kantklossen. Nooit eerder zag ik haar in het echt.'

33 vrouwen

Geïnspireerd door deze ontmoeting verdiept Couwenbergh zich in het kleine oeuvre van de wereldberoemde Delftse schilder die de Gouden Eeuw meemaakte en bekend is van zijn topstukken: Het meisje met de parel, Het melkmeisje, Het straatje (van Vermeer) en Gezicht op Delft. Het valt Couwenbergh op dat vrouwen de hoofdrol spelen in het werk van Vermeer. 'Van geen andere schilder is zo'n nadrukkelijke voorkeur voor het 'zwakke geslacht' bekend. Zij domineren zijn oeuvre. In totaal heb ik 43 vrouwen en 13 mannen geteld op de 37 schilderijen van zijn oeuvre, de kleine figuurtjes in Het straatje en op Gezicht op Delft niet meegerekend. Op 33 van de 37 bekende schilderijen spelen vrouwen solo of als duo de hoofdrol, tegen twee schilderijen waar een man dat doet, de al genoemde twee wetenschappers, De astronoom uit 1668 en De geograaf uit 1669, beiden peinzend over hun wetenschappelijke theorieën.' Couwenbergh neemt de lezer mee op zijn journalistieke rondreis. Hij duikt in het leven en werk van Johannes Vermeer en mijmert bij drie Vermeermeiden die, bij uitzondering, gezusterlijk naast elkaar hangen in het Rijksmuseum. Het boek geeft een inkijkje in het leven van Johannes Vermeer, zijn vrouw Catharina Bolnes en hun

vijftien kinderen. Tijdens zijn leven moest Vermeer vier van zijn kinderen naar het graf brengen.

lichtinval

Wanneer de vrouwen en de schilderijen in het boek voorbijkomen, valt de voorkeur voor compositie en lichtinval van Vermeer op. De vrouwen staan meestal solo aan de rechterkant van een raam. Het licht valt vanuit het hoger gelegen raam op de brieflezer, de melkschenker of de weger.

Elke ontmoeting met een meisje van Vermeer is een hoogtepunt voor Couwenbergh. Bij de kantwerkster in het Louvre: 'Mijn blik wordt onverbiddelijk gestuurd naar haar vingers met daartussen twee klosjes geklemd en het witte garen dat ze strak aantrekt. Niet haar ogen, zoals je zou verwachten, maar de vlijtige handen boven het blauwe kussen met de spelden, klosjes en het garen, bevinden zich op oogniveau van de toeschouwer.' En bij zijn ontmoeting met Het meisje met de parel: 'Mijn ogen vinden onmiddellijk die van haar. Het is alsof zij zich naar mij omdraait. Ze kijkt over haar linkerschouder de bezoeker aan met die enigszins schuchtere, heldere kijkers, haar glanzende lippen iets uiteen.'

Met zijn observaties van de schilderijen, reacties van toeschouwers, toelichtingen van kunsthistorici en Vermeer-specialisten, brengt Couwenbergh de meiden van Vermeer tot leven. ■

De meiden van Vermeer achterna

MARC COUWENBERGH. (E-BOOK).
UITG. CREATIVE TEXT AND IMAGES,
GOUDA 2017 128 BLZ. € 12,95
>> www.marccouwenbergh.nl

- + meeslepende zoektocht
- + veel informatie over Johannes Vermeer
- soms wat taai

Vrouw met weegschaal, ca. 1664.

Het melkmeisje, ca. 1658-1661.

De kantwerkster, ca. 1669-1670.

Meisje met de parel, ca. 1665-1667.

Brieflezende vrouw in het blauw, ca. 1662-1665.